

Το έγκλημα ήταν η δουλειά της

Από τον ΦΙΛΙΠΠΟ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Αγγλίδα. Την καθόλουσ ο θάνατος τον πατέρα της. Μνήθηκε στη συνθετήτη της ζωής στο Παρίσι. Της άρεσαν τα μακρινά ταξίδια. Στην αυτονομική λογοτεχνία την οδήγησε η ανάγνωση ενός βιβλίου των Γκαστόν Λερού, ενώ λάτρευε τον Άρθορο Κόναν Ντόνιλ. Έκανε επινυκία από το πρότο βιβλίο της. Ο συγγραφέας που την είχε καθορίσει ήταν ο Σαιζπηρ. Βασικοί χαρακτήρες των ιστοριών της είναι ο Ήρακλής Ποναρός και η Μίς Μαρπλ. Δυνλειά της είναι το έγκλημα. Συντά, οι φόνοι στα βιβλία της προέρχονται από δηλητήριο. Οι μυστηριώδεις φόνοι στις δικές της πλοκές πάντα εξχνιάζονται. Η Άγκαθα Κρίστι, που πάντα έχει πολλούς και φανατικούς αναγνώστες, επανεκδίδεται στην Ελλάδα. [TB]

Oi Άγγλοι έτρεφαν ανεκάθεν συμπάθεια προς το μυθιστήριο και τα εγκλήματα, κάτια που υπογράμμισε το 1934 η Ντόροθη Λ. Σέγερι, μία από τις τέσσερις σημαντικότερες γυναικες συγγραφείς της Χρυσής Εποχής της αγγλικής αυτονομικής λογοτεχνίας – οι άλλες είναι η Άγκαθα Κρίστι, η Νάιγι Μαρς και η Μάρτζερι Άλινγκχαμ:

Φαίνεται πως ο θάνατος εφοδίαξε το αγγλοσαζονικό πνεύμα με ένα απόθεμα αδύνατης ψυχαγωγίας, πολύ μεγαλύτερο από οποιοδήποτε άλλο θέμα.

Βασικό στοιχείο στα μυθιστορήματα αυτών των κυρίων αποτελόσεων είναι λογοτεχνικό αίνιγμα, τη λύση του οποίου δρέπει να βρει ο αναγνώστης με βάση τις ενδείξεις που του έδινε με το σταγονόμετρο η συγγραφέας. Ποιος έκανε το έγκλημα; Ποιος σκόνως; Συνήθως, η απάντηση ήταν αδύνατη, όποτε το βάρος έπειρε στη συγγραφέα, η οποία, αφού παραπλανώντας τον αναγνώστη, έλυνε το αίνιγμα στο τέλος των αργητήματος μέσω του ήρωα της, ιδιωτικού υπεύκειτος ή αυτονομικού.

Από τις τέσσερις γυναικες που προσαναφέρθηκαν, ξεχώρισε η Άγκαθα Κρίστι που εξέλιχθηκε σε συγγραφικό φανόμενο, στη «βασιλίσσα του εγκλήματος» όπως την αποκάλεσαν. Τα βιβλία της έχουν μεταφραστεί σε 103 γλώσσες, έχει πουλήσει πάνω από 2 δισεκατομμύρια αντίτυπα σε όλο τον κόσμο (το μεγαλύτερο μετεπότελο σε όλη την ιστορία της έργας), μάλιστα σε πολλήσεις βρίσκεται πίσω μόνο από τον Σαιζπηρ και

Φωτογραφία της νεαρής Άγκαθα Κρίστι, αρχές της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα.

τη Βίβλο. Έγινε από νικής διάσημη από τα μυθιστορήματά της με τρόπον των ιδιωτικού υπεύκειτος Ηρακλή Ποναρό, αλλά και με την ερασιτέχνιδα υπεύκειτο Μίς Μαρπλ, ενώ της απονεμήθηκε από τη Βασιλική Αυλή της Βρετανίας ο τίτλος της Dame για την προσφορά της στη λογοτεχνία. Είχε γεννηθεί στις 15 Σεπτεμβρίου 1890 στο Τορκ των Νέποντων ως Άγκαθα Μαΐρη Κλαρίσα Μίλερ και πέθανε στις 12 Ιανουαρίου 1976 στο Ούντερμπρυκ.

Στην αθηναϊκή εφημερίδα *Ελεύθερη Δημοσιεύτικη* τον Ιούλιο του 1962 άφησε που αποδιδόταν σε άγ-

μένου της *Ποντικοπαγίδας*, που παζέται επι δέκα χρόνια σ' ένα θέατρο του Λονδίνου, κυκλορούν σε 103 ζένες μεταφράσεις, ήτοι 14 περισσότερες από τον Σαιζπηρ. Ο Σαιζπηρ είναι ο δεύτερος βρετανός συγγραφέας που διαράβει περισσότερο στον κόσμο και ακαλούθει ο Σόμερσετ Μωμ και η Ένιντ Μπλάτον (συγγραφέας των παιδιών).

Όσα ανέφεραν οι εφημερίδες το 1960 δεν έχουν αλλάξει σήμερα. Οι αυτονομικές μιθιστορίες της Άγκαθα Κρίστι συνεχίζουν να διαβάζονται με πάθος ως κλασικές, αλλά και ως ενδιαφέροντες ασκήσεις λογοτεχνικής και αυτονομικής ευφνίας. Η μεγάλη απήχηση της ως συγγραφέων και μάλιστα στις μη αγγλοσαζονικές χώρες φερεται σε ένα βαθμό στον κινηματογράφο, καθώς τα σημαντικότερα έργα της μεταφέρθηκαν με επιτυχία στη μεγάλη οθόνη από σπουδαίους σκηνοθέτες – ανάμεσα τους, ο Δέκα μικροί νέγροι (1945) του Ρενέ Κλαιρ, ο Μάρτινας κατηγορίας (1957) του Μιτλά Γουάιλντερ, αλλά και το Έγκλημα στο Ορμύλο Εξηρές από τον Σίντνεϊ Λιούμετ το 1974 και από τον Κένεθ Μπράνα το 2017.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Πολλά πράγματα από τη ζωή της, η Άγκαθα Κρίστι τα δηγείται στην αυτοβιογραφία της, την οποία άρχισε να γράφει τον Απρίλιο του 1950. Την ολοκλήρωσε το 1965, όταν ήταν εβδομήντα πέντε χρόνων. Ο πρόλογός της γράφτηκε στο Νιμρούντ του Ιράκ, σ' ένα σπιτάκι που έβλεπε τις χιονομένες βανοκορφές του Κουρδιστάν. Εκεί, η Κρίστι εζηγεί για ποιο λόγο

έγραψε για τον εαυτό της. Ήθελε, λέει, να μάζεψε για τη ζωή της μέση στις αναμνήσεις της, διότι ούτε η ίδια γνώριζε με ακρίβεια την Άγκαθα – και με μια δύση απογοήτευσης ομολογούσε ότι πινες της προσωπικότητάς της παρέμεναν άγνωστες γι' αυτή και μετά την εξιστροφή της διαδρομής της: «Την πλήρη Άγκαθα ποτένων τη γνωρίζει μονάχι ο Θεός», λέει χαρακτηριστικά.

Μεγάλωσε μ' έναν συμπαθητικό πατέρα που, επειδή είχε εποδήματα, δεν εργάζοταν αλλά πήγαινε στη λέσχη να ταΐζει κρίκετ. Ήταν, γράφει, καλοσυνάτος, γενναιόδωρος, και εκ φύσεως ευτυχής και γαλήνιος. Η μητέρα της ήταν αινιγματική και σαγηνευτική. Στο σπίτι είχε μια νταντά, πήγαιναν μαζί στο κέπιο τους για να παίζουν και στα γήρα λιβάδια για να μαζέψουν άγρια λουλούδια, ενώ κάθε Κυριακή σύχναζε στην εκκλησία όπου απολάμβανε τις λειτουργίες.

Οι παιδιά έζησε με ανέσεις, σε ησυχία και ασφάλεια. Έκανε ταξίδια στο εξωτερικό με τους γονείς της και πήρε μαθήματα μουσικής κατ' οίκον από μια Γερμανίδα. Άλλα ξανικά στα έντεκα της, πέθανε ο πατέρας της από κρυολόγημα που εξελίχτηκε σε πνευμονία. Η μικρή Άγκαθα, που έμεινε με μοναδικό στήριγμα τη μητέρα της, βγήκε απότομα από τον κόσμο της παιδικής ηλικίας στην πραγματική ζωή, όπου δεν αγωνίζεται με πείσμα χάντεαι.

Έπερπε να βρει δικλίδες για να ξεπεράσει την απώλεια. Πέρνουσε λοπούν τον ελεύθερο χρόνο της διαβάζοντας βιβλία. Άρχισε από τα ιπποτικά έργα του Ουδόλερ Σκοτ και συνέχισε με Ντίκενς και Αλέξανδρο Δούκα. Οι περιπέτειες των πρώτων την ενθουσιάσαν. Φιλοδοξούσε ωστόσο να κάνει καριέρα στη μουσική και έγραψε (στο μαδό της) μια σπερέτα, την οποία τραγουδούσε στον κήπο. Δεν κατέφερε να σπουδάσει, καμιά φορά όμως σκευτόταν ποις αν είχε τη δυνατότητα να κάνει θα ασχολούσαν αποκλειστικά με τα μαθηματικά, που ήταν η μεγάλη της αγάπη.

Πάντως, είχε ευκαρίες να αποκτήσει εμπειρίες που τη διαμόρφωσαν – τις πιο σημαντικές στη νεανική ζωή της: τις απόκτησε όταν η μητέρα της την πήρε μαζί της στο Παρίσι, όπου συναναστράφηκε κόσμο και απέκτησε αυτοπεποθητή. Μπολισμένη με τη γηγετεία της περιπέτειας, άρχισε από πολύ νωρίς να την προκαλεί. Έτσι το 1911

Άλεκος Παπαδάτος

Η Άγκαθα Κρίστι (1890-1976) από τον Αλέκο Παπαδάτο

μπήκε σε ένα αεροπλάνο ως επιβάτης σε μια δοκιμαστική πτήση. Αργότερα, άρχισε να διαβάζει και αστυνομικά μυθιστορήματα. Τότε έπεσε πάνω στο *Mysteries of the Kildrums* δωματίου του Γκαστόν Λερό, που τη γοήτευε με τα μυστήρια της πλοκής. Έγιναν διάβασει ποιο παλά και ιστορίες του Θεούλι Κόλινς, αλλά και του Άρθουρ Κόναν Ντότιλ με τρύπες δικές της ιστορίες μυστηρίου: ο σπόρος είχε πέσει, τώρα έπρεπε να βγάλει καρπούς.

To 1914 παντρεύτηκε έναν νεαρό υπαξιωματικό, τον Αρτούριμπλ Κρίστι, ο οποίος πιλοτάριζε αεροπλάνα. Μόλις άρχισε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, κι ενώ ο σύζυγός της υπηρετούσε εδώ κι εκεί, εκείνη πήγε να εργαστεί εθελοντικά σε νοσοκομείο. Όταν βρέθηκε μπροστά σε μια εγκέρη-

ση κόντεψε να λιποθυμήσει στη θέα του αίματος. Στο νοσοκομείο, πάντως, όπου η ίδια έφερε για αλοιφές, έμαθε πολλά για τα δηλητήρια. Η εμπειρία της εκείνη θεορείται η βάση ενός αιργηματικού μοτίβου της: στα βιβλία της, πολλά θύματα δολοφονήθηκαν με δηλητήριο.

Έχει γραφεί ότι με τα μυθιστορήματα της έδωσε ιδέες σε επιδομές όπως δολοφόνους, και κυρίως σε επιδομούς δηλητηριαστές. Όπως αναφέρει η ψημερός Κάθριν Χάρκαπ, που έχει συστηματικά καταγράψει τη χρήση δηλητηρίων στα βιβλία της Άγκαθα Κρίστι χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός 15χρονου, του Γκρέιμ Γιαγκ, ο οποίος δηλητηρίασε με θάλλιο τη μητέρα του και στη συνέχεια κι άλλους ανθρώπους. Καθώς αυτό έγινε λίγες μήνες μετά την έκδοση του βιβλίου της Άγκαθα Κρίστι

The Pale Horse (1962), όπου τα θύματα δολοφονούνται με τη βοήθεια θαλλίου, μερικές εφημερίδες την κατηγόρησαν ως ηθικό αυτοντρύ (αναφέρεται από την Ιωάννα Σουνδέρη, *Το Βήμα*, 30 Απριλίου 2017).

Όταν η Κρίστι αποφάσισε να ασχοληθεί με την αστυνομική λογοτεχνία, προβληματίστηκε για το πρόσωπο του κεντρικού όρου.

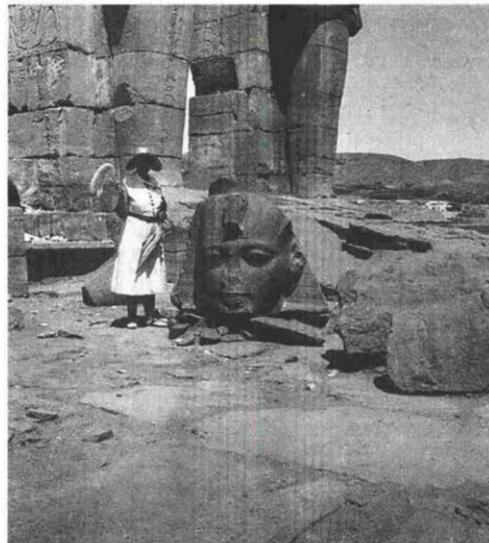
Η ιδέα για την πρώτη αστυνομική ιστορία της ήρθε εύκολα, το μόνο που χρειάζονταν ήταν έναν ήρωα, έναν ντετέκτιβ που δεν θα έμοιαζε με τον Σέρλοκ Χολμς, όπτε με τον δημιουργάριο Ρουλεταπτιλ του Λερό. Τότε δημούργησε τον Πουαρό, έναν κοντό κι ευφυή Βέλγο με το μεγαλοπρεπές όνομα Ηρακλής. Έγραψε το πρώτο της μυθιστόριμα, τη *Mysteryes of the Strand*, το έστελε σ' έναν εκδότη και περίμενε. Το 1920 εκ-

δόθηκε το βιβλίο στην Αμερική και το 1921 στην Άγγλια, το ίδια στο εξώφυλλο ήταν Άγκαθα Κρίστι, με αυτό έγινε διάσημη κι ας χώρισε με τον Αρτουρπαλντ το 1928.

Εκείνη την περιπέτεια του Πουαρό, όπος και κάποιες ώλες, την αφηγείται ο φίλος του, ο λοχαγός Χέσιτινγκς, ο οποίος είχε γιρίσει τραυματίας από το μέτωπο. Το όνειρο του Χέσιτινγκς ήταν να γίνει ντετέκτιβ σαν τον Σέρλοκ Χολμός, αλλά δεν τα κατέφερε γιατί ο Πουαρό αποδείχτηκε πιο ικανός. Ο αφηγητής περιγράφει τον παράξενο ντετέκτιβ ως κοντό, με κεφάλι σε σχήμα αγορών που γέρνει στο πλάι, με καλογρευμένο μονοτάκι, ντυμένο στην τρίχα. Η υπόθεση διαδραματίζεται σ' ένα χωρό της Αγγλίας, όπου μια ηλικιωμένη γυναίκα βρίσκεται νεκρή στην έπαινη της. Κάποιος τη δηλητηρίασε, αλλά ποιος; Εφτά άνθρωποι είναι ύποπτοι, όλοι όμως έχουν ακλόνητο ώλλοθι. Η Σκότωλαν Γιαρντ είναι ανίκανη να εξχινάσει το έργλημα, οπότε καλεστή στο Πουαρό να αναλάβει την υπόθεση και να ανακαλύψει τον ένοχο. Στο τέλος, κι αφού οι ανακριθεών οι ύποπτοι, η δολοφονία εξηγείται, όπως είναι αναιμένον: κίνητρο είναι το οικονομικό όφελος από την κληρονομιά της θανόντος.

Η Κρίστι ελεύθερα από τα ακατανόητα και τα μυστηριώδη περιστατικά που συνέβαιναν στον κόσμο. Τα σημαντικότερα γεγονότα της ζωής της τα αναφέρει στην αυτοβιογραφία της μαζί με την πληροφορία πώς χρησιμοποίησε ως ήρωες πρόσωπα από το περιβάλλον της ή που τα γνώρισε στα ταξίδια της.

Το 1934 εκδόθηκε το μυθιστόρημά της *Έγκλημα στο Ορμό Εξηρές*, όπου ο Ηρακλής Πουαρό δίνει ένα ρεατάλ ευφίσιας, μα και κατανόησης των ανθρώπων αισθημάτων και παθών. Η συγγραφέας τοποθετεί σε ένα τρένο που ταξίδεψε από τη Συρία στην Αγγλία μέσω Κωνσταντινούπολης-Τεργεστής-Καλαί. Ξαφνικά, λόγω μετά από τα μεσανήτα, κάπου στο έδαφος της Γουνγκούλαβιας, ένας αμερικανός επιβάτης, ηλικιωμένος επιχειρηματίας με πολλά λευτά, βρίσκεται δολοφονημένος στο διαιμέρισμά του: κάποιος τον έχει μαχαιρώσει, μα το όπλο του εγκλήματος δεν βρίσκεται. Με τη βοήθεια ενός Έλληνα γιατρού, του κ. Κωνσταντίνου, ο Πουαρό προσπαθεί να εξχινάσει το έργλημα, αλλά διαπιστώνει πώς ο επιχειρηματίας ήταν τόσο κακός

Η Άγκαθα Κρίστι στην Αίγυπτο, 1910.

άνθρωπος και είχε τόσους εχθρούς που οι υπόπτοι είναι πάρα πολλοί. Όλοι είχαν σοβαρούς λόγους να τον βγάλουν από τη μέση. Αυτό που κάνει εντύπωση είναι τα πολλαπλά χυτώματα με μαχαίρι στο σώμα του θύματος...

ΣΩΡΕΥΟΝΤΑΣ ΦΗΜΗ

Παρά τα χρήματα και τη δόξα που απέκτησε ως συγγραφέας, η ζωή της Άγκαθα Κρίστι δεν ήταν πάντα ανέφελη. Το 1926, σταν πέθανε η μητέρα της, έπαθε κατάθλιψη. Λίγο αργότερα, στα τέλη της ίδιας χρονιάς, ο ούργιός της της ανακόψιε ωμά ότι είχε ερευνητεί άλλη γυναίκα και ζήτησε διαζύγιο. Ήταν η τρίτη μεγάλη δυσκολία, μετά το θάνατο του πατέρα της, το 1901. Το οοκύτο ήταν μεγάλο και την οδήγησε να πάρει το αμάξι της και να εξαρνιστεί. Γνωστοί και φιλοί άρχισαν να την φάγουν, μια εφημερίδα έδινε χρηματική αμοιβή σε όποιους την εντόπιζε, ενώ ο Αρθουρός Κόναν Ντόνιλ την αναζήτησε μέσω πνευματιστικών συναθροίσεων. Υστερά από δέκα μέρες, στα μέσα Δεκεμβρίου, βρέθηκε σ' ένα ξενοδοχείο. Έμενε με ψεύτικο όνομα και κυκλοφόρησε η φήμη ότι διαγνώστηκε με αμνοτίσια, αυτή ήταν η εξήγηση που έδωσε τη θιά. Για το συγκεκριμένο ζήτημα δεν μιλούσε ποτέ ούτε έγραψε λέξη στην αυτο-

βιογραφία της. Πάντως, εκείνη η εξαφάνιση αποτελεί άλλο μυστήριο στην, κατά τα άλλα, πειθαρχήμενη ζωή της.

Ο χρόνος διλα τα γιατρένια. Το 1930, η Άγκαθα παντρεύτηκε τον αρχαιολόγο Μαξ Μαλόουν, δεκατρία χρόνια νεότερό της, και άρχισε να ταξιδεύει στη Μέση Ανατολή. Τότε ήρθε και στην Ελλάδα, όπου εποκέφριτη την Αθήνα, την Ολυμπία, τις Μυκήνες, την Επίδαυρο, τους Δελφούς. Ιώσης εκείνη η περιπέτεια να την έκανε να αγαπήσει τα ταξίδια και τις ανασκαφές, χωρίς να πάψει να γράφει μυθιστόρημα. Λάτρεψε τις χώρες της Μέσης Ανατολής, ιδιαίτερα τη Σύρια και το Ιράκ, κι έχρεις κάμπουσα χρόνια στο Νιμρούντ, όπου είχε ένα σπίτιαντο τούρβα, το «πότι της Άγκαθας», συμμετέχοντας σε ανασκαφές.

Οι μελετήτες της και οι αρθρογράφοι ανά τον κόσμο έχουν διακρίνει στα έργα της τη βαθιά πίστη στην ιθική υπόσταση των ανθρώπων και, γι' αυτό, σχεδόν πάντα αποδίδει δικαιούντη τιμωρόντας τους κακούς χαρακτήρες. Στο αφερόμα στην αυτονομική λογοτεχνία του περιοδικού *Διαβάζο* (αρ. 86, Ιανουάριος 1984), ο Βασιλής Ραφαηλίδης εκφράζει την άποψή του «κατασκευάζει έξοχα σταυρόλεζα», και ο Στάθης Βαλούκος τονίζει ότι ο ήρωας της, ο Ηρακλής

Πουαρό, «αποτελεί την πιο σημαντική συμβολή της στην ιστορία του αυτονομικού μυθιστορήματος». Στο αιρέτωμα των ίδιων περιοδικών σε αυτήν (*Διαβάζο*, αρ. 149, Ιούλιος 1986), η Ζέριαν Μαμαλάκη χαρακτηρίζει την Άγκαθα Κρίστι κοινωνική συγγραφέα, υποστηρίζοντας πως περιγράφει με ιδιαίτερη φροντίδα την αγγλική κοινωνία της εποχής της, όπως έκαναν πριν από αυτήν ο Κάρολος Ντίκενς, κι ο Εμίλ Ζολά στη Γαλλία.

Η επινυχία της Κρίστι στην πατρίδα της, όπως και στις Ηνωμένες Πολιτείες, από το πρώτο της κιώλας αυτονομικό βιβλίο, δεν ήταν τυχαία. Κατέφερε να κερδίσει ευθύς εξαρχής των βρετανών αναγνώστες επειδή το αυτονομικό μυθιστόρημα, όπως εξελίχθηκε με τη συμβολή του Αρθουρού Κόναν Ντόνιλ και του ήρωά του, του Σέρλοκ Χολμός, ανήκει στην παράδοση της αγγλικής λογοτεχνίας, η οποία θεωρεί ότι η βία, το έγκλημα και το κοινωνικό χάος αποτελούν εκπροπτή, ότι δηλαδή υπονομεύονται και εν τέλει καταστρέφονται την τάξη και την ευνοία. Μέχρι την εμφάνιση της Κρίστι, αυτή την παράδοση την είχαν υπηρετήσει σπουδαίοι συγγραφείς, τους οποίους κανείς δεν διανοίθηκε να κατατάξει στην αυτονομική λογοτεχνία – άλλωστε δεν είχε καθειρωθεί ο συγκεκριμένος όρος. Ο Άντωνι Τρόλοπ και ο Κάρολος Ντίκενς είχαν γοητεύει από τον υπόκομψο του εγκλήματος και τον τρόπο που τον αντιμετώπιζε η αυτονομία της εποχής. Μαζί τους, συνέπλεσε και ο Ουδάκι Κόλινς, ο οποίος θεωρείται ο πατέρας του αγγλικού αυτονομικού μυθιστορήματος. Άλλα και η Σαρλότ Μπροντέ, στην *Τζένη Ένη*, βάζει μυστηριώδεις ήρωες να δρουν σε μια σκοτεινή υπόθεση με πολλά μυστικά. Επίσης, η *Τζένη Ωστεν* στην *Έμμη* αφηγείται την ιστορία μιας μικρής ομάδας ατόμων σε μια κλειστή κοινωνία, όπου δύο έχουν κάτι να κρύψουν.

Σε κάθε περίπτωση την Κρίστι την επηρέασε σε μεγάλο βαθμό ο Αρθουρός Κόναν Ντόνιλ. Προς τιμήν του μάλιστα, στο πρώτο της μυθιστόρημα, τη *Μυστηριώδη υπόθεση στη Σιδύλια*, μηνημονεύει τον Σέρλοκ Χολμός ως ήρωα και διεύθυνε στην Αντολή, ιδιαίτερα τη Σύρια και το Ιράκ, κι έχρεις κάμπουσα χρόνια στο Νιμρούντ, όπου είχε ένα σπίτιαντο τούρβα, το «πότι της Άγκαθας», συμμετέχοντας σε ανασκαφές.

ηρωίδα της Μίς Μαρπλ, το *Φέντε* στο πρεσβυτέριο (1930), γράφοντας πως ο κάθε ερασιτέχνης ντετέκτιβ πιστεύει κατά βάθος πως είναι ο Σέρλοκ Χολμς.

Ο ΠΟΥΑΡΟ ΚΑΙ Η ΜΙΣ ΜΑΡΠΑ

Βασικοί χαρακτήρες των ιστοριών της είναι ο Ήρακλής Ποναρό και η Μίς Μαρπλ. Ο πρότος έχει την ιδιότητα του ιδιωτικού ντετέκτιβ και είναι προκομένος με εξαιρετική ευφάντα. Η δεύτερη είναι μια απλή νοικοκυρά που είδικενται στην επίλυση γρίφων. Αμφότεροι εξχωράζουν εγκλήματα που συνήθως συμβαίνουν σε χορά, όπου οι περισσότεροι ήρωες είναι γνωστοί μεταξύ τους, μακριά από το Λονδίνο και τις μεγάλες πόλεις. Εκεί ζουν τα πρόσωπα που εμφανίζονται συχνά στα βιβλία της Αγκαθα Κρίστι, είτε είναι θέματα είτε θύτες. Ο πλούσιος γαιοκτήμονας ή η πλούσια κληρονόμος, ο μπάτλερ, ο κηπουρός, ο απόστρατος συνταγματάρχης, ο γιατρός, ο φαρμακοποιός, ο τερέας, ο ζευτεμένος συμπατριώτης, η νοσοκόμα, η μαρινή εξαδέλφη.

Συγχρόνως, τα εγκλήματα που περιγράφει τα διαπράττον δυο δράστες, δύο έγχειρη στα πολλά από αυτά απαρτείται συνεργασία ώστε να επιτύχει το εγχέιρημα. Ενίστε, αυτοί οι δράστες είναι ένας άντρας και μια γυναίκα που διατηρούν σχέση και θέλουν να ξεφρούθων τον ή τη σύζυγο, ιδιώς όταν το παντρεμένο ζευγάρι έχει κάποια διαφορούς ήλικας. Ωστόσο, στα βιβλία της εμφανίζονται αρκετά ζευγάρια υπόπτων που συνδέονται με έρωτα, χωρίς σκοπιμότητα ή υστεροβούλια, και στο τέλος της ιστορίας της αφήνει να ζήσουν ευτυχημένα.

Μολονότι στα βιβλία της υπάρχουν φύροι, ένας, δύο ή περισσότεροι, έχουν φτάσει και τους δέκα, και μολονότι τα θύματα είναι άντρες, γυναίκες, ηλικιωμένοι και γέροι, ακόμα και έφηβοι, πλούσιοι και φτωχοί, οι σκηνές που περιγράφει δεν είναι άγριες, δεν την ελκύει το σίαμα και οι βαρβαρότητες. Ισως γι' αυτό το όπλο που συνήθως προτιμάει είναι το δηλητήριο. Οπότε εκείνοι που επιθυμούν να διαβάσουν μια σκληρή ιστορία με αγριότητες και κομματισμένα κορμιά είναι προτιμότερο να καταφύγουν στα βιβλία με τα γαζούμενα από σφαίρες πτώματα, όπου η βία καλπάζει

National Media Museum UK

Η Αγκαθα Κρίστι στην Ακρόπολη, 1958.

στους δρόμους, όπως εκείνα του Ντάσιου Χάμψι και του Ραϊνμοντ Τσάντλερ.

«Τόνοι χαριού ριζεύτηκαν», γράφει η Φράς Τζέμις στο βιβλίο του Καλού. Κατά κάποιον τρόπο, έγραψε μικρές τραγωδίες με αίσιο τέλος: οι επιρροές της από τα σαιξιπτρικά είναι καταφανής. Ήδη μερικοί τίτλοι μεθιστορημάτων της είναι λέξεις και φράσεις του Σαΐζπηρ: *Sad Cypress* (στίχος τραγουδιού από τη *Δαδέκατη νύχτα*), *By the pricking of my thumbs* από τον *Mάρσβεθ*, *There is a tide* (ή *Taken at the flood*) από τον *Iσιόλιο Καισαρά*, *Absent in the spring* από το *Σονέτο 98*, *The mousetrap* από τον Άριλετ.

Οποιοσδήποτε στα μεθιστορήματα της απονέμεται η δικαιούνην. Το χωρίο που είχε αναστατωθεί από τη δράση του δολοφόνου επιστρέφει στην αρχική ηρεμία του κι η τάξη αποκαθίσταται, κάτι βεβαίως που δεν συμβαίνει στην πραγματική ζωή, όπου οι εμπλεκόμενοι ο' ένα έργλημα μολύνονται από τις παρενέργειές του.

Η Αγκαθα Κρίστι ήταν συντηρητική και θρησκευόμενη, μια γυναίκα που πίστευε στην καλοσύνη, την αλληλεγγύη, την κατανόηση, την ηθική. Μπορεί να πρόσφερε –και εξαιρετικά– να προσφέρει –ψυχαγωγία και διασκέδαση στους αναγνώστες της μέσα από δολοφόνες κάθε είδους, αλλά στις ιστορίες της πάντα το έγκλημα εξηγείται κι ο δολοφόνος τιμωρείται, είτε συλλαμβάνεται και φιλακίζεται είτε αυτοκτονεί.

ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΗΣ

Στην αυτοβιογραφία της υπάρχει ένα κεφάλαιο με τίτλο «Ο γύρος των κόσμου». Εκεί μιλάει για τη μεγάλη αγάπη της για τα ταξίδια. Θεωρεί πολύ οπουδιά γεγονός ότι έκανε διακοπές στη Χονολουρίου. Το να πάει σε ένα νησί των Νοτίων Θαλασσών ήταν κάτι πέρα από τα ποτεράλια της όνειρα. Ένα από τα ταξίδια που της έμενε αξέχαστο ήταν η επισκεψή της με καράβι στο Κέπι Τάουν κι άντερα σε άλλα λιμάνια της Νότιας Αφρικής. Θυμόταν πάντα τους Καταρράκτες της Βικτόρια, που τους θεωρούσε ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου. Στην ίδια περιοχή, στο Λιβηνγκότον, είδε να κολυμπούν κροκόδελαιοι και ποποτόταμοι. Περιγράφει επίσης το ταξίδι της στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, την οποία θεωρεί την πιο όμορφη χώρα που είδε στη ζωή της.

Στο τελευταίο κεφάλαιο της αυτοβιογραφίας της κάνει έναν μικρό απολογισμό της ζωής της και σημειώνει:

Οι μεγάλοι περίπατοι ανήκουν στο παρελθόν, αλλά μόνο, όπως και τα μπάνια στη θάλασσα. Τηγιαν να κάνουν παρέα στα φύλετα και τα μήλα και τα μύρα και στο διάβασμα των ψύλων γραμμάτων. Όμος απομένουν πολλά πράγματα. Οπερές και κονέρτα, και η ανάγνωση, και η τεράστια απόλαυση του να πλαγιάζει στο κρεβάτι σου και να κουμάσαι, και να βλέπεις κάθε λογής όνειρα, και πολύ συχνά να έρχονται νέοι άνθρωποι να σε δουν και να είναι απρόσιμα ευγενικοί μαζί σου. Σχεδόν, το καλύτερο από όλα, να κάθεσαι στον ήλιο και να νιάθεις μια ελαφριά νύστα... Και να πουν πάνεις το νήμα από την αρχή και θυμάσαι. «Θυμάμαι, θυμάμαι, το σπίτι όπου γεννήθηκα...» ■